

Motion till riksdagen 2018/19:2835

av Erik Bengtzboe m.fl. (M)

Mer kunskap i skolan för ett växande Sverige

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydligare nationellt ansvar för skolor med låga kunskapsresultat och kvalitetsbrister och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolverket ska kunna ta över huvudmannskapet för skolor med bristande utbildningskvalitet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kunskapskontrakt och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fortbildningsinsatser i fler ämnen, likt Matematiklyftet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och tydliggöra ansvarsfördelningen för skolan mellan stat och kommun och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om externt rättade och digitaliserade nationella prov och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att flytta de nationella proven i årskurs 9 till årskurs 8 och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett aktivt skolval i hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om information om skolval på fler språk än svenska och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur ett förbättrat antagningssystem för kommunala och fristående skolor kan se ut och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om karriärtjänster och karriärtjänster i utanförskapsområden och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla lärare ska omfattas av en individuell kompetensutvecklingsplan och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett professionsprogram för lärares fortbildning och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa antagningskraven på lärarutbildningen och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en moderniserad lärarutbildning med nya moment och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler vägar in till läraryrket och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett tillfälligt undantag från lärarlegitimation för pensionerade lärare och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om insatser för fler lärare i svenska som andraspråk och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en webbaserad modell för att kunna erbjuda ett kompetenslyft för lärare i frågor som rör att förebygga hot, våld och kränkande behandling i skolan och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över de delar av skollagen som rör trygghet och studiero i syfte att tydliggöra och stärka lärares rätt att ingripa och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om omdömen i ordning och reda som en skriftlig kommentar och bilaga till terminsbetygen i grundskolan och gymnasiet och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra skollagen om att undervisning som huvudregel inte ska vara könsuppdelad och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förskolan ska omfattas av mätbara kunskapsmål och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka undervisningstiden i lågstadiet och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med ett lagförslag som innebär en skyldighet för huvudmännen att erbjuda lovskola för elever som riskerar att inte klara kunskapskraven i årskurs 6–9, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en skyldighet för huvudmännen att erbjuda läxhjälp och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydligare kunskapskontroller mellan årskurserna och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om större möjligheter för lärare att låta elever som inte når kunskapsmålen gå om en årskurs och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skolplikt i grundskolan till 18 års ålder för de som inte har uppnått gymnasiebehörighet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa valfrihet inom vuxenutbildningen för en förbättrad matchning och ökad kvalitet och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att högskolans resurstilldelningssystem i högre grad ska premiera akademisk kvalitet och

- genomströmning samt etablering på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över längden på svenska högskoleprogram och tillkännager detta för regeringen.
 33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att internationella universitet ska kunna etablera filialer i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Resultaten i den svenska skolan har sjunkit i 20 år. Moderaterna och Alliansen genomförde under åren 2006–2014 därför ett stort antal reformer för att stärka kunskapslinjen i svensk skola. Bland annat infördes mer matematik i grundskolan, bättre och tidigare stöd för eleverna och bättre karriärvägar för lärarna. Moderaterna har förnyat skolpolitiken för att ytterligare stärka skolans fokus på kunskap och se till att den står rustad för ett samhälle som förändras. Våra förslag för en modern kunskapsskola ska säkerställa att alla skolor är bra skolor och att alla elever får den hjälp och det stöd som krävs för att nå kunskapsmålen.

Viktiga områden inom skolan behöver fortsatt reformeras. Bland annat har Riksrevisionen pekat på att de riktade statsbidragen inte når alla kommuner och skolor, särskilt dem som står utan resursstarka skolförvaltningar. Brister i kompetensförsörjning samt kompetensutveckling av lärare pekas också ut. Resultaten från PISA-proven visar att svenska elever generellt presterat allt sämre, och under OECD-snittet inom läsförståelse, matematik och naturvetenskap även om resultaten förbättrades något i PISA 2015. Svenska elever lägger också generellt mindre tid på studier än elever i andra länder. Ska Sverige klara av att konkurrera med höga kunskapsnivåer behöver eleverna lägga mer tid på studier.

Samtidigt sätter migrationskrisen press på skolan. Endast under 2015 och 2016 sökte över 80 000 barn asyl i Sverige. Barnen är i olika åldrar, kommer från olika länder och talar olika språk. Gemensamt är dock att de alla snabbt behöver komma in i skolan och lära sig svenska. Detta för att på ett bra sätt kunna integreras i det svenska samhället och inte försvåra det framtida inträdet på arbetsmarknaden.

Vägen in till det svenska samhället börjar i skolan. Ingen ska behöva känna oro för att det kompromissas med kunskapskraven och ambitionerna i skolan när det kommer nya elever och är krävande tider. Tvärtom. Kunskaperna i svensk skola får inte urholkas, de ska stärkas.

Alla skolor ska vara bra skolor och det ska inte spela någon roll i vilken skola man går. För Moderaterna är det självklart att varje elev, oavsett i vilken skola den går, ska få det stöd som krävs för att nå kunskapsmålen. Det finns dock skolor där inte ens hälften av eleverna klarar kunskapskraven. Där generation efter generation lämnar skolan och går in i utanförskap. Det är oacceptabelt.

Starkare och tydligare nationellt ansvar för skolor med låga kunskapsresultat och kvalitetsbrister

I dag når var fjärde elev inte godkänd nivå i samtliga ämnen i årskurs nio. Över 15 procent av grundskoleeleverna når inte gymnasiebehörighet och det finns skolor där

mer än hälften inte når gymnasiebehörighet. Ofta är skolor i utsatta områden värst drabbade. Skolor som har tagit emot många nyanlända elever har svårigheter att ge alla elever tillräckliga kunskaper.

Vi kan inte acceptera ett skolsystem som dras isär. Moderaterna vill se ett tydligare nationellt ansvar med nationella kvalitetskrav för att vända utvecklingen på de skolor som brister. Därför behövs reformer som snabbt identifierar de skolor som inte klarar kunskapsuppdraget och genomför de åtgärder som krävs för att lyfta resultaten. Samtidigt ska skolor och huvudmän som lyckas med sitt uppdrag inte få ändrade förutsättningar. Moderaterna vill införa nolltolerans mot skolor som inte ger tillräckliga kunskaper. Det bör innebära ett stärkt statligt ansvar för dåligt fungerande skolor där staten kan besluta om att ta över driften eller lägga ned en skola – oavsett huvudman.

Skolinspektionens granskning av skolor behöver utgå mer från elevernas kunskapsresultat och undervisningens kvalitet. Granskningarna bör bli tydligare och följa en betygsskala. Om Skolinspektionen bedömer att skolan har kvalitetsbrister bör en åtgärdsplan upprättas. Efter åtgärdsplanen bör Skolverket sedan ålägga dessa skolor ett obligatoriskt kunskapskontrakt med nationella resurser kopplade till åtgärder som forskningen visar stärker kunskapsresultaten. Det kan till exempel handla om lärarhandledning, speciallärarkompetens, ledarskapsutbildning eller förstärkt elevhälsa. Det bör inte vara möjligt för en skola att tacka nej till de insatser som erbjuds.

I de fall skolan inte lyckas genomföra de åtgärder som krävs behövs ett utökat statligt ansvar. Moderaterna vill därför att en skola som trots hjälp inte lyckas lyfta resultaten bör övergå till statligt huvudmannaskap. Detta gäller oavsett huvudman. Vid behov läggs skolan ner. Det bör inte heller vara möjligt för ägare till friskolor som tecknar kunskapskontrakt eller ställs under statligt huvudmannaskap att göra vinstuttag.

Matematiklyftet, en fortbildning i didaktik för lärare som undervisar i matematik, har utvärderats med goda resultat. Men liknande kunskapslyft borde också finnas inom andra ämnes- och undervisningsområden. Vidare bör också en utredning tillsättas för att tydliggöra ansvarsfördelningen för skolan mellan stat och kommun.

De nationella proven bör snarast möjligt digitaliseras och rättas externt för att lätta på lärarnas arbetsbörda. Proven i årskurs 9 bör också flytta till årskurs 8. Genom att ha proven i årskurs 8 får eleven större möjlighet att komplettera kunskaper som den saknar innan de sista betygen i årskurs 9 sätts.

Förändrade statsbidrag till skolan

Många skolhuvudmän, fristående skolor och kommunala skolor står inför stora utmaningar i sina uppdrag. Staten har under många år försökt stötta huvudmännen i sitt arbete med hjälp av riktade statsbidrag – till exempel bidrag för hälsofrämjande arbete och för personalförstärkning i Skolbiblioteken. Riksrevisionen har granskat regeringens hantering av statsbidragen och är kritiska. Riksrevisionen konstaterar att den stora mängden statsbidrag leder till en ryckig styrning i svensk skola. De menar att den stora mängden statsbidrag leder till en stor administrativ börda hos huvudmännen och att ansökning och redovisning av statsbidragen tar oproportionerligt mycket tid. Dessutom, vilket är mycket allvarligt, menar Riksrevisionen att statsbidragen i vissa riskerar påverka skolutvecklingen åt fel håll.¹

¹ <https://www.riksrevisionen.se/rapporter/granskningsrapporter/2017/riktade-statsbidrag-till-skolan---nationella-prioriteringar-men-lokala-behov.html>.

Detta bekräftas också av Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, vars beräkningar visar att statsbidragen från Utbildningsdepartementet sysselsätter statsbidragen ett tiotal administratörer i en medelstor kommun. Det är resurser som istället hade kunnat gå till att anställa fler lärare, stärka elevhälsan och höja kvaliteten i skolorna.

Riksrevisionen har tidigare även konstaterat att den stora mängden statsbidrag splittrar och underminerar Skolverkets uppdrag. Dessutom spär den stora mängden nya statsbidrag på den snedfördelning som Riksrevisionen har visat är det största problemet med riktade statsbidrag. Små kommuner och huvudmän har inte de administrativa resurserna som krävs för att söka och administrera bidragen samtidigt som stora skolhuvudmän både har resurser och expertis för att hantera bidragen. Detta bidrar till att den svenska skolan slits isär onödigt mycket.

För små huvudmän innebär en stor mängd statsbidrag också en ökad sårbarhet eftersom att det ofta ställs krav på att påbörja aktiviteter innan Skolverket lämnar ett slutgiltigt beslut om utbetalning.

Moderaterna vill att skolor och huvudmän ska fokusera på arbetet med att öka elevernas kunskaper – det är inte acceptabelt att det arbetet blir lidande till följd av krångliga och många statsbidrag. Moderaterna vill därför se över dessa 80-talet statsbidrag – till förmån för ett stöd som i grunden består av två delar. Dels ett allmänt statsbidrag som fördelas till huvudmännen. Den andra delen av stödet bör vara ett kunskapskontrakt. Detta skulle innebära ett helhetsgrepp på frågorna och att skolorna får ett ändamålsenligt stöd, utan att de behöver lägga viktig tid på att ansöka och redovisa statsbidrag. Den närmare utformningen av det nya stödet behöver utredas vidare för att bland annat säkerställa att satsningar på lärarnas löner och kompetensutveckling inte påverkas.

Friskolor och aktivt skolval

Svensk skola ska hålla ihop. Aktivt skolval är ett viktigt verktyg för bättre möjligheter för elever och föräldrar att hitta den skola som passar dem bäst. Elever som inte väljer skola själv blir i dag placerade i en skola i enlighet med närhetsprincipen. Det innebär att de som inte känner till det fria skolvalet aldrig ställs inför möjligheten att själv få välja. Vi värnar det fria skolvalet och möjligheten att välja mellan olika skolor.

Valfriheten är en rättighet som alla elever ska garanteras. För att säkerställa att alla elever ges möjlighet att använda denna rättighet vill vi att ett aktivt och obligatoriskt skolval införs i samtliga av Sveriges kommuner.

Moderaterna vill också att kommuner ska erbjuda information om skolvalet på flera språk än svenska för att kunna möta alla familjer. Samtidigt bör socialt utsatta familjer också få information om andra delar som rör barnens utbildning, exempelvis var de kan få hjälp med läxläsning.

Ett kommunalt huvudmannaskap innebär att varje kommun har en egen modell för hur deras kösystem till skolan utformas. Vi vill på sikt se ett mer enhetligt kösystem där samtliga skolor ingår. Kösystemet måste utformas transparent och rättssäkert för såväl skolhuvudmän och elever och kunna ta hänsyn till familjer som exempelvis vill välja skola över kommungränserna.

Ett attraktivt läraryrke

Skickliga lärare ska ha bra betalt och Sveriges lärare ska känna sig trygga med att de riktade lönehöjningar som görs i dag ska fortsätta att gälla. För att göra läraryrket mer attraktivt behövs även möjligheter att göra karriär och utvecklas i yrket. Alliansregeringen införde därför karriärlärartjänster och målet var att fler än var femte lärare med pedagogisk högskoleexamen skulle få möjlighet till en förstelärartjänst.

Regeringen har nu stoppat den utbyggnaden. Det är beklagligt. I stället behöver karriärläraryrket fortsätta att byggas ut.

Vi vill fortsätta bygga ut antalet karriärtjänster så att de uppgår till 22 000 tjänster.

Vi fördubblar även anslagen till vår tidigare satsning på fler karriärtjänster i utanförskapsområden.

Moderaterna vill att den höjning av lärarlönerna med tre miljarder kronor som nu gjorts ska ligga kvar. Samtidigt är sättet regeringen genomfört höjningen på problematiskt. De lärare som inte är förstelärare delas upp i svårdefinierade kategorier och det är svårt att motivera för de fåtal som inte inkluderas i satsningen. Förskollärare i mindre fristående förskolor är ej heller inkluderade liksom lärare på komvux och svenska för invandrare. I takt med att medel frigörs då lärare exempelvis går i pension eller dylikt ska dessa användas för att genomföra lönehöjningar inom ramen för karriärläraryrket. Alla lärare som i dag har fått en höjd lön ska samtidigt vara trygga i att deras lönehöjningar ligger kvar under deras lärarkarriär.

Att vara lärare i dag kräver att man ständigt vidareutvecklar sin kompetens och fyller sin kunskapsbank. Kunskap är i många avseenden en färskvara och det gäller inte minst kunskapen om att lära ut. Vi vill därför att Skolverket får ett nytt uppdrag att se över hur alla skolhuvudmän kan åläggas krav på att ge alla lärare en individuell kompetensutvecklingsplan för att garantera regelbunden fortbildning. På sikt är det rimligt med ett krav på regelbunden fortbildning för bibehållen lärarlegitimation.

Ett professionsprogram som säkerställer lärares kompetensutveckling bör även inrättas. Vi anser att programmet bör utgå från gemensamma nationella målsättningar för att säkerställa kvaliteten och möjlighet till uppföljning av programmet. Det är viktigt att programmet också synkroniseras med systemet för karriärtjänster.

En modern lärarutbildning

För att öka lärarkompetensen behöver lärarutbildningen förbättras och moderniseras. Det ställs nya krav på lärarna i och med att de behöver kunna hjälpa elever med speciella behov och möta det ökande antalet elever som inte har svenska som modersmål. Specialpedagogik, NPF (neuropsykiatriska funktionsnedsättningar) och svenska som andraspråk borde därför vara kompetenser som alla lärare har. Även ledarskapsutveckling och kunskap om metodik och didaktik i en digital skolmiljö behövs på en modern lärarutbildning. Vi vill därför ge ett nytt uppdrag till Universitetskanslersämbetet (UKÄ) att utreda hur dessa delar kan ingå som obligatoriska moment på utbildningen.

Vi vill skärpa antagningskraven på lärarutbildningen och införa särskilda behörigheter för olika lärarutbildningar, både när det gäller kurser och betyg på kurser. En blivande matematiklärare bör exempelvis ha krav på högre betyg inom just matematik än en blivande svensklärare. Antagningen bör också kompletteras med ett lämplighetsprov. Det är ett sätt för sökanden att höja värdet av betygen genom en

bedömning av kommunikativ och interaktiv förmåga, förmåga att ta en ledarroll och motivation för läraryrket.

I dag krävs det mellan 4 och 5 års studier för att få en lärarexamen. För att göra det lättare för dem som skulle vilja läsa utbildningen på kortare tid bör möjligheten att läsa lärarutbildningen med förhöjd studietakt införas. Vilken studietakt som anses lämplig utan att kvaliteten försämras kräver en utredning, men bör landa i att utbildningstiden för de som väljer en förhöjd studietakt kan förkortas med minst ett år.

Över tid har den lärarledda undervisningstiden på lärarutbildningen minskat. För 40 år sedan hade lärarstudenterna i snitt 24 timmar lärarledd tid i veckan vilket har sjunkit till mindre än 8 timmar per vecka i dag. Moderaterna vill därför se över hur den genomsnittliga lärarledda utbildningstiden kan utökas.

Det är viktigt att god ämneskunskap hos lärarna premieras och att den bedöms på samma sätt, oavsett om man tillförskaffat sig den inom lärarprogrammet eller på en annan utbildning. Ämnesstudierna inom lärarutbildningarna bör därför läsas gemensamt med enstaka kurser. Det innebär att alla som exempelvis läser matematik kan göra det tillsammans, oavsett om man går lärarutbildningen eller ett annat program. Det berikar studenterna och studierna samtidigt som det ger behörighet till forskarkurser. Det ger också ökade möjligheter att växla mellan läraryrket och andra yrken.

Fler vägar in till läraryrket

För att möta behovet av rekrytering behöver fler vägar till läraryrket öppnas där människor med rätt ämneskunskaper men utan lärarkompetens bereds möjlighet att ta sig in. Redan i dag finns utbildningsprogrammet Teach for Sweden som kombinerar studier i bland annat ledarskap med praktik för blivande lärare. Moderaterna vill därför se över hur programmet fortsatt kan stärkas för att fler ska utbilda sig till lärare.

När det på kort tid kommer många nya elever till skolan behöver vi använda alla resurser vi har. Inte minst pensionerade lärare. Med dagens regler skulle många pensionerade lärare inte få göra sitt jobb och till exempel sätta betyg, eftersom de saknar lärarlegitimation. Dessa stelbenta regler står i vägen och är ett slöseri med kompetens och resurser. Moderaterna vill därför införa ett tillfälligt regelverk som ser till att pensionerade lärare ska kunna anställas som ordinarie lärare på skolor.

Insatser för fler lärare i svenska för invandrare

Svenskundervisning för invandrare är viktig både för samhället och för den enskilda individen. Dessvärre är det brist på lärare i svenska för invandrare och om två år beräknas det behövas ytterligare 4 800 examinerade lärare i svenska för invandrare. Endast ett fåtal lärosäten erbjuder yrkesverksamma lärare och lärarstudenter att läsa de kurser som krävs för att bli behörig som lärare i svenska för invandrare över sommaren. Vi anser därför att de lärosäten där lärarutbildningen finns i dagsläget även bör erbjuda kurser i svenska som andraspråk över sommaren för att möta de växande behoven.

I dagsläget är enbart var tredje gymnasielärare i svenska som andraspråk behörig. Inget annat ämne har en så liten andel behöriga lärare. Endast tolv lärosäten har examenstillstånd och därmed möjlighet att bedriva kurser i svenska som andraspråk. Därför vill vi utreda möjligheten att införa distanskurser i svenska som andraspråk, som ska kombineras med praktik ute i verksamhet inom svenska för invandrare. Det möjlig-

gör att lärare i hela landet får förutsättningarna som krävs för att bli behöriga att bedriva svenskundervisning för invandrare.

Trygghet, ordning och reda

Alla elever har rätt att känna sig trygga i skolan. Tyvärr är kränkande behandling fortfarande ett stort problem. Ska skolan kunna skapa en trygg miljö utan hot, våld och kränkningar krävs ett genomgripande och systematiskt arbete. Det måste finnas rutiner för hur hot, våld och olika former av kränkningar ska hanteras. En väl fungerande elevhälsa är också mycket viktig, inte minst för att motverka psykisk ohälsa.

Det är viktigt att allt arbete mot olika former av kränkningar i skolan är evidensbaserat. Den brist på kunskap kring kränkande behandling som finns på många skolor behöver åtgärdas. Vi anser därför att Skolverket i samråd med Skolinspektionen, Brå och Folkhälsomyndigheten bör få i uppdrag att utarbeta en webbaserad pilotmodell, liknande Matematiklyftet, i syfte att kunna erbjuda ett digitalt kompetenslyft i frågor som rör att förebygga hot, våld och kränkande behandling i skolan. Det är viktigt att modellen, i likhet med andra insatser mot hot, våld och kränkningar, är evidensbaserad och utvecklas med stöd i aktuell forskning.

Anmälningar om hot och våld mot lärare har ökat under senare tid. I en undersökning från Lärarnas Riksförbund uppger en fjärdedel av lärarna att de utsatts för hot, våld, sexuella trakasserier eller kränkningar inom sin yrkesutövning. Nästan fyra av tio lärare har dessutom blivit hotade med att bli anmälda av elever eller föräldrar. Det resulterar i att lärare drar sig för att tillrättavisa elever eller ingripa vid bråk av rädsla för att bli anmälda. Ett gemensamt vuxenansvar från både skola och föräldrar krävs för att få ordning på stökiga skolor och garantera en trygg arbetsplats för både lärare och elever. Moderaterna vill därför se över de delar av skollagen som rör trygghet och studiero i syfte att tydliggöra och stärka lärares rätt att ingripa vid en ordningssituation.

Alla skolor ska ha ordningsregler som gör skolan till en lugn och trygg plats, men för att ytterligare öka tryggheten och arbetsron i skolan bör ordningsomdömen, som en skriftlig kommentar och en bilaga till terminsbetygen, införas i grundskolan och gymnasiet.

De grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheter som är utgångspunkten för skolans värdegrund gäller alla skolor, oavsett huvudman eller inriktning på skolan. Skolans styrdokument och läroplaner är mycket tydliga med att skolan ska motverka traditionella könsmonster och att alla barn och elever ska ges möjlighet att utveckla förmågor och intressen utan begränsningar utifrån kön. Moderaterna värnar det fria skolvalet och den mångfald av skolor och inriktningar som föräldrar och elever har att välja emellan. Men det bygger på att alla skolor, oavsett huvudman, står upp för och följer den skollag och värdegrund som Sveriges riksdag har beslutat om.

Moderaterna är därför kritiska till den tolkning av skollagen som Skolinspektionen gör vilket ger klartecken till att permanent dela upp flickor och pojkar i exempelvis idrottsundervisningen. Jämställdhet i skolan är en förutsättning för att alla barn ska kunna komma till sin rätt, oavsett kön.

Moderaterna vill därför se över och skärpa skollagen så att det inte råder några som helst tvivel om att huvudregeln i den svenska skolan är att undervisningen inte ska vara könsuppdelad. Detta utesluter dock inte att det även i fortsättningen ska finnas möjlighet för skolor att göra tillfälliga och pedagogiskt motiverade gruppindelningar av eleverna.

En förskola för alla

Förskolan har stor betydelse för barns chanser att lyckas senare i livet. Dagens förskola bör ha höga ambitioner för att ge barnen pedagogisk utveckling och en bra kunskapsmässig grund att stå på inför skolstarten. Forskningsresultat visar exempelvis att barn som vistats på förskola har en bättre utveckling än barn som enbart får omsorg i hemmet. Det har även visats att tidig språk- och matematikinläring är viktig för barnens senare skolgång. En tillgänglig förskola med god kvalitet och höga pedagogiska ambitioner är en mycket bra grund för fortsatt lärande. Alla barn i Sverige ska ha tillgång till en bra förskola oavsett var i landet man bor.

Förskolan är också betydelsefull för att motverka det nya utanförskapet som växer fram, som ofta börjar med att unga tidigt halkat efter i skolan. Förskolans uppgift att lägga grunden inför skolstarten spelar särskilt stor roll för barn som kommer från studieovana hem. Det bör därför övervägas om barn till föräldrar som står utanför arbetsmarknaden ska få mer tid i förskolan, exempelvis en utökning med 30 avgiftsfria timmar per vecka på förskolan.

Förskolans nya läroplan tog steg för att ge förskolan ett större fokus på lärande och ett minskat fokus på barnpassning. Moderaterna vill att förskolans fokus på lärande stärks ytterligare och att förskolan ska omfattas av mätbara kunskapsmål.

Under de senaste åren har söktrycket till förskolläraryrket ökat. Alliansen byggde kraftigt ut utbildningsplatserna till förskolläraryrket. Samtidigt som förskolläraryrket byggs ut är det viktigt att säkerställa att utbyggnaden inte sker på bekostnad av utbildningens kvalitet.

Vi vill också utreda hur vi kan förbättra implementeringen av förskolans läroplan för att stärka likvärdigheten i förskolan. Att utbildningssystemet hänger ihop måste genomsyra utbildningspolitiken. En del i att förstärka den sammanhållna skolan är en mer likvärdig överlämning från förskola till förskoleklass. Det behöver ses över hur vi kan säkerställa att alla förskolor lämnar över kunskaper om barnens utveckling genom en kvalificerad överlämning mellan förskolan och förskoleklassen.

Mer undervisningstid i grundskolan

Jämfört med andra länder missar en svensk elev nästan ett helt år i undervisningstid under grundskoleåren. Snittet i OECD för den obligatoriska delen av skolan är 7 570 timmar i undervisningstid medan svenska elever bara har 6 785 timmar undervisningstid. Målsättningen bör vara att alla elever i svensk skola på sikt bör utöka sin skoldag med ytterligare undervisningstid. Internationella studier ger stöd för sambandet mellan utökad undervisningstid och kunskapsresultat. Utökad undervisningstid har exempelvis visat ge tydliga positiva effekter för elevernas resultat i matematik i såväl lägre som högre årskurser. Som ett första steg i att ge svenska elever mer undervisningstid ska skoldagarna på sikt utökas med en timme per dag. Internationell forskning visar att tidiga insatser har störst effekt och därför bör utökningen av undervisningstiden börja i så tidiga år som möjligt. Undervisningstiden behöver öka i alla ämnen i lågstadiet men främst bör utökningen ske i svenska och matematik, eftersom det viktigaste målet med lågstadiets läroplan är att eleverna ska lära sig läsa, skriva och räkna. Målet är att svenska och matematik ska utgöra två tredjedelar av undervisningen på lågstadiet. Det innebär att tre av de fem nya undervisningstimmar som vi vill införa per vecka ska avsättas till svenska och matematik. Utökningen av undervisningstiden ska följas upp

med en effektutvärdering av Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, IFAU. Därför ska införandet av den utökade undervisningstiden ske i samråd med IFAU för att säkerställa att vetenskapliga metoder med exempelvis kontrollgrupper kan användas.

Svenska elevers matematikresultat i PISA-testet har trendmässigt försämrats sedan undersökningen genomfördes för första gången, år 2000. I steg för steg har Moderaterna drivit på för att utöka antalet matematiktimmars och vi följer nu noggrant den nuvarande regeringens arbete, i enlighet med flera tidigare tillkännagivanden, med att införa fler matematiktimmars på högstadiet.

Vi vill införa en tioårig grundskola, där förskoleklassen blir ny årskurs ett, för att stärka skolans kunskapsfokus. Riksdagen har fattat beslut om att regeringen bör arbeta fram ett förslag om tioårig grundskola och vidareutbildning av förskollärare så att de kan bli behöriga att undervisa i den nya tioåriga grundskolan. Regeringen bör återkomma med ett sådant förslag snarast.

Utökad lovskola och obligatorisk läxhjälp

För elever i högstadiet kan extra undervisningstid eller läxhjälp vara avgörande för att komma ikapp studierna i något eller några ämnen. Moderaterna vill utöka satsningen på lovskola och införa en skyldighet för kommunerna att erbjuda lovskola från årskurs sex för alla som riskerar att halka efter. Vi vill också att lovskolan ska vara obligatorisk för de elever som skolan bedömer är i behov av extra undervisning. För nyanlända elever bör det också övervägas en försöksverksamhet som kombinerar lovskola med sommarkollo. Detta för att fler nyanlända barn och ungdomar ska få en god start och ha en meningsfull sysselsättning under sommarmånaderna när skolorna är stängda. Regeringen ska återkomma med en sådan lagstiftning som gör ovan möjligt.

Moderaterna anser också att en obligatorisk läxhjälp bör övervägas, det vill säga en skyldighet för kommuner och fristående huvudmän att erbjuda läxhjälp till alla elever från årskurs fyra till nio, för att alla elever ska få goda förutsättningar att lyckas.

Förstärkta insatser för nyanlända elever och vuxna

Under 2015 och 2016 har över 80 000 barn på kort tid kommit till Sverige. Drygt 37 000 av dessa är ensamkommande barn och unga under 18 år. Ökningen av antalet nyanlända elever har för många skolor inneburit stora utmaningar i arbetet med att ge alla elever en utbildning av hög kvalitet. En särskild utmaning är den generella bristen på lärare och annan personal på landets skolor. Nyanlända elever skiljer sig åt vad gäller utbildningsbakgrund, språk och erfarenheter. Därför måste hela utbildningssystemet ses över för att kunna ge nyanlända elever en god start i utbildningssystemet, oavsett i vilken ålder de kommit till Sverige. Skolan måste också vara tydlig om vilka värderingar som ska råda inom utbildning såväl som i samhället i stort.

De flesta nyanlända elever börjar i en förberedelseklass innan de går vidare till en ordinarie klass. Lagstiftningen begränsar en elevs tid i förberedelseklass till maximalt två år. Flexibla skolor där eleverna efter sina egna förutsättningar stegvis kan gå över till vanlig undervisning är bra. Målsättningen ska vara att eleverna så snart som möjligt kommer in i den ordinarie undervisningen. Men bara om man har rätt förutsättningar. I dag är det otydligt vilka kunskaper som krävs för att gå vidare och övergången från

förberedelseklass till ordinarie klass är som inte formaliserad. Moderaterna vill därför att Skolverket tar fram underlag för vilka kunskapsmål en elev bör uppnå för att få gå vidare från en klass till en annan.

I dag är det rektorn på en skola som beslutar om en elev som inte nått kunskapsmålen ska få gå om ett år. Föräldrar eller vårdnadshavare ska även få yttra sig innan ett sådant beslut. Moderaterna anser dock att lärare bör ges större inflytande över beslut om att låta en elev gå om. Vi vill därför se över skollagen och införa större möjligheter för lärare att låta elever som inte når kunskapsmålen gå om en årskurs.

För nyanlända elever i tonåren blir den totala skolgången ofta för kort för att hinna uppnå målen i grundskolans alla sjutton ämnen. Rektorn bör därför ges långtgående befogenheter att för dessa elever prioritera om i timplanen så att målen i första hand nås i de viktigaste basämnena.

Förlängd skolplikt

Det finns i dag skolor där mer än hälften av eleverna inte når gymnasiebehörighet. Samtidigt är det snabbast växande programmet på gymnasieskolan introduktionsprogrammet. Det är programmet för elever som saknar gymnasiebehörighet. Den utvecklingen är långsiktigt ohållbar. Grundskolan ska garantera att elever har tillräckliga kunskaper för att klara gymnasieskolan. Därför vill vi att lärare ska få större möjligheter att låta elever gå om en årskurs för att nå årskursens kunskapsmål. Vi vill även förlänga skolplikten i grundskolan till 18 års ålder. Elever som inte uppnår gymnasiebehörighet efter årskurs nio ska kunna fortsätta inom grundskolan för att nå gymnasiebehörighet upp till 18 års ålder, men elever ska också ha möjlighet att istället välja att gå vidare till yrkesskola som har en tydligare yrkesinriktning.

Gymnasieutredningen föreslår att alla nationella program bör ha lika höga behörighetskrav. Tolv godkända grundskoleämnen ska gälla för både yrkesprogram och högskoleförberedande program. Det innebär att samtliga förkunskapskrav bör höjas ytterligare för att garantera att gymnasieutbildningen kan bedrivas på rätt nivå.

Grundskolan ska förbereda för gymnasiestudier. Den som inte har gymnasiebehörighet ska inte börja på gymnasiet. Gymnasiet måste renodlas, kraven höjas och undervisningstiden ökas.

Förbättrad vuxenutbildning

Den kommunala vuxenutbildningen är till för den som saknar hela eller delar av grund- och gymnasieutbildningen. Här ska vuxna stärkas i sitt lärande och ges möjligheter att läsa in de kunskaper och färdigheter som krävs för att förbättra deras möjligheter till fortsatta studier och framtida jobb. För att möta de krav som ett globaliserat kunskapssamhälle ställer och förbättra matchningen på arbetsmarknaden måste en modern vuxenutbildning vara mer efterfrågestyrd än i dag. Individens och näringslivets utbildningsbehov förändras snabbt och anpassningar till denna efterfrågan behöver ske.

En ökad mångfald av utbildningsanordnare bidrar samtidigt såväl till en kvalitetshöjande konkurrens som till en ökad utbudsbredd – både avseende innehåll och form. Det ger individen bättre möjligheter att studera mer anpassat utifrån såväl sina behov som utifrån yrkeslivet. Alliansregeringen tillsatte utredningen Frivux – Valfrihet i vuxenutbildningen (SOU 2008:17), som kom med sitt betänkande under 2008. En

valfrihetsreform med utgångspunkt i betänkandet om Frivux bör genomföras i vuxenutbildningen där den studerande fritt ska få välja att läsa vuxenutbildning inom kommunal eller annan regi.

Bättre fritidsverksamhet

Fritidsverksamheten har länge hamnat i skymundan. Fritidshemmen är allt sämre bemannade och utbildningsnivån hos personalen har sjunkit. Därför vill vi att Skolverket ser över barngruppernas storlek och utreda hur fritidshemmen kan inkluderas i de nationella skolsatsningarna. Vi vill också se över möjligheterna att ge fritidshemmen en egen läroplan och genomföra ett aktivitetslyft för mer idrott och rörelse i verksamheten.

Högre utbildning för bildning och konkurrenskraft

Högskolans resurstilldelningssystem ska i högre grad premiera akademisk kvalitet och genomströmning samt etablering på arbetsmarknaden. För att den svenska konkurrenskraften ska stärkas behöver Sverige en utbildningskedja av hög kvalitet som håller ihop, från förskola till högskola och tillämpad forskning och innovation. En väl fungerande högskola behövs också för att Sverige ska fortsätta vara ett land som präglas av tillväxt och hög livskvalitet. Möjligheten att studera vidare oberoende av dina uppväxtförhållanden ska finnas för alla.

För den kunskapsintensiva industrin är högskolan särskilt viktig. Trots en omfattande satsning på antalet platser i högre utbildning sedan 1990-talet ser vi fortsatta utmaningar för företagen att få tillgång till specialistkompetens. Detta beror till stor del på att utbildningskvaliteten samtidigt har fallit över tid och att resurserna per student fördelas på ett sätt som premierar kvantitet framför kvalitet. Moderaterna vill därför reformera högskolans resurstilldelningssystem för att i högre grad premiera akademisk kvalitet, genomströmning, samt etablering på arbetsmarknaden. Moderaterna vill också förstärka kvalitetsutvärderingen hos Universitetskanslersämbetet, och att myndigheten ska behålla sitt mandat att stänga ned undermåliga program.

Utbildningar bör bedömas och utvärderas utifrån akademiska framgångar, men också utifrån hur bra studenterna lyckas när de väl lämnar utbildningen, till exempel vad gäller lön, jobbchanser, entreprenörskap med mera. För att göra det lättare för studenter att jämföra kvaliteten på olika utbildningar bör en nationell rankinglista av program och kurser på landets universitet och högskolor inrättas.

Sveriges högskolor ska garantera en god kompetensförsörjning. Det innebär att det krävs högre genomströmning än i dag så att fler studenter kan tidigarelägga sitt inträde på arbetsmarknaden. Moderaterna vill därför att en utredning som ser över längden på flera av dagens högskoleprogram initieras. Bättre möjligheter att avsluta ett högskoleprogram i snabbare takt bör övervägas. Moderaterna vill även se över om det bör inrättas ett särskilt kvalitetsstöd för att stärka kvaliteten och öka den lärarledda tiden på högskolan. Moderaterna vill också att internationella universitet ska kunna etablera filialer i Sverige.

Forskning och innovation som utvecklar Sverige

Forskning av hög kvalitet är avgörande för att Sverige ska vara internationellt konkurrenskraftigt. Sveriges universitet och högskolor har i dag många, ofta spretande, uppdrag att klara av samtidigt som den statliga styrningen är otydlig och skiftande. Dessutom har varje lärosäte sina egna prioriterade forskningsprojekt som i vissa fall går emot de övergripande visionerna för svensk forskning.

Lärosätenas styrkedja, från styrelse till rektor, prefekt och dekanus, behöver präglas mer av linjestyrning så att de nationella prioriteringarna får genomslag i forskningen. Därför behöver antalet forskningsfinansierare konsolideras. Det innebär färre, men större, forskningsprogram som möjliggör mer omfattande finansiering till ett mindre antal prioriterade projekt.

Erik Bengtzboe (M)

Maria Stockhaus (M)

Noria Manouchi (M)

Marie-Louise Hänel Sandström (M)